De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE.** Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.**
Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 18 November 1900. No. 1194.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden / **1.20**, voor het Buitenland per jaar / **6** bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureel **10** Cent
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentiën: van **1** tot **6** regels / **1.20**, voor elken regel meer **20** Cent
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereen. **12** Ct. p. regel.

Van de gemeene Gratie.

LAATSTE REEKS.

XLI.

HET HUISGEZIN.

I.

> En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest; de zesde dag.
>
> Gen. 1 : 31.

Na de Overheid komt in dit *practische* deel van het leerstuk der Gemeene gratie *het Huisgezin* aan de orde. Niet om volledig de schriftuurlijke openbaring omtrent het Huisgezin, met al wat tot het Gezinsleven behoort en er uit voortvloeit, tot één geheel ineen te zetten. Ook het Huisgezin toch, is slechts één der voorwerpen, waarop het licht der Gemeene gratie valt, en komt hier dienstvolgens alleen voor zooverre in behandeling, als het door dat bijzondere licht beschenen wordt. Het hoofdstuk van het Huisgezin zal ons daarom van verre na niet zoo lang ophouden, als dat van de Overheid. Niet als ware het minder belangrijk, maar omdat een geschil als over Artikel 36, dat ons bij het vorig hoofdstuk tot zoo alzijdige uiteenzetting noodzaakte, ten opzichte van het Huisgezin onder ons niet opkwam.

Bij de bespreking van het Huisgezin nu sta op den voorgrond, dat het niet, zooals de Overheid, eene instelling is, die eerst uit de Gemeene gratie opkwam, maar dat het wortelt in de oorspronkelijke scheppingsordinantie. Dit alles beheerschende verschil moet hier met nadruk in herinnering worden gebracht, én omdat het zoo telkens uit het oog wordt verloren, én omdat alle burgervrijheden ter laatste instantie uit dit principieel verschil tusschen den oorsprong van het Huisgezin en den lateren oorsprong van de Overheid opkomen. Stelt ge u toch een oogenblik voor, dat na den val eerst de Overheid ware ingesteld, en daarna pas door die Overheid het Huisgezin, zoo zou ook het Gezinsleven in volstrekten zin aan de Overheid onderworpen zijn geweest; de Overheid zou er de inrichting van hebben vastgesteld; en naar de wisselende inzichten van de Overheid zou ook het Huisgezin in vorm en samenstelling gewisseld hebben. Zelfs zou het door de Overheid die het instelde, wettelijk kunnen zijn opgeheven. Het Huisgezin zou geen zelfstandig karakter hebben bezeten, het zou met geen zelfstandige rechten zijn toegerust geweest. Het huisrecht, om zelfs een politieagent uit mijn huis te zetten, als ik hem er niet in dulden wil, zou ondenkbaar zijn geweest. Er zou geen vaderlijk gezag hebben bestaan. Er zou geen vaste verhouding tusschen man en vrouw hebben gegolden; gelijk men thans dan ook in kringen, waarin men van geen Scheppingsordinantie meer afweet, de verhouding geheel wijzigen wil. Kortom, bezat het Huisgezin geen eigen oorsprong in de Schepping, en ware het evenals de Overheid eerst later en van ter zijde in ons menschelijk leven ingeschoven, dan ware elk volk in volstrekten zin aan het absolute goedvinden van den magistraat overgeleverd geweest, en despotisme de levensregel voor elke natie.

Het is daarom lange jaren een leemte in de prediking, en zelfs een leemte in het catechisatieonderwijs geweest, dat op dit allesbeheerschend verschil niet opzettelijk gewezen werd. Het geldt hier één van die grondstellingen van het leven, die aan elk burger en aan elke burgeresse steeds klaar en helder voor oogen moeten staan. Alleen wie van die grondstelling diep doordrongen is, is bestand en gewapend tegen de velerlei vervalschingen, die thans in de denkbeelden over het gezinsleven insluipen. De ons ingeschapen dorst naar vrijheid ontaardt als van zelf in een revolutionair woelen tegen alle gezag, zoo hij niet in de rechten van het Huisgezin zijn uitgangspunt vindt. Slapheid in de opvatting van het gezinsleven onderdrukt de fierheid van karakter, dempt den burgermoed, en voert tot die slaafsche onderwerping aan het dusgenaamd „algemeen belang," die thans zelfs bij de zich noemende „vrijzinnigen" zoo diep te betreuren valt. Noch de man tegenover zijn vrouw, noch de ouders tegenover hun kinderen staan, zoo deze scheppingsordinantie uit het oog wordt verloren, meer op een vast en onwrikbaar standpunt; en omgekeerd kan het niet anders, of de vrouw zoowel als de kinderen moeten, indien ze ontwaren meer tegenover wilkeur dan tegenover een heilige ordinantie te staan, telkens tornen aan de banden, die alleen in staat zijn, hun een juiste levenspositie te waarborgen.

Sta het daarom bij geheel deze bespreking van het Huisgezin helder op den voorgrond, dat het Huisgezin van geheel anderen oorsprong is dan de Overheid. Dat er *buiten* zonde, zoo de mensch *niet* gevallen ware, wel een Huisgezin, maar nooit een Overheid zou zijn geweest. Dat dienstvolgens het Huisgezin noch zijn oorsprong, noch zijn inrichting, noch zijn levenswet van de Overheid ontvangt, en dat de Overheid ten deze niet anders doen kan en mag, dan de zelfstandige rechten van het Huisgezin boeken, erkennen, en er mede rekenen. En dat, om niet meer te noemen, elk gezin, en in naam van dat gezin het gezinshoofd, het recht en den plicht heeft, om de Overheid te weerstaan, zoo dikwijls ze zich verleiden laat, om dit zelfstandig karakter van het Huisgezin te miskennen of te bedreigen. Als het Huisgezin in plichtsbetrachting te kort schiet, b. v. in zake de opvoeding, moge de Overheid geroepen worden om in te springen; maar zoodra het plichtsbesef in het gezinsleven onwaakt, en de ouders zelve hun taak vervullen, heeft de Overheid zich terug te trekken. Het ligt nog versch in aller geheugen, wat strijd daarover bij de invoering van den Leerplicht gestreden is. Het welbegrepen volksbelang eischt dan ook, dat dit zelfstandig gezinsrecht met hand en tand verdedigd worde. Wat in Engeland als spreekwoord geldt: *„my house is my castle"*, d. w. z. mijn huis is mijn kasteel, dat ik desnoods ook tegenover den magistraat in staat van verdediging breng, is een volksspreuk, waarin helder volksbesef en krachtige volksenergie zich uitspreekt.

Over de zaak zelve kan voor wie op het standpunt der Heilige Schrift staat, geen twijfel rijzen. Duidelijk toch wordt ons in de eerste hoofdstukken van Genesis geleerd, dat God de Heere, nog eer er van zonde sprake was, de splitsing in de twee geslachten van man en vrouw tot stand bracht; ter heiliging van die splitsing het huwelijk, en wel zeer bepaaldelijk de monogamie, instelde; en in verband hiermede de telkens nieuwe vestiging van het zelfstandig gezin verordende, toen Hij sprak: „Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten, en zijne vrouw aankleven, en deze twee zullen tot één vleesch zijn." Dat „verlaten" toch van vader en moeder, wijst op het telkens weer optreden van een nieuw zelfstandig gezin. Ware dit „verlaten" niet verordend, zoo zou alles bijeen gebleven zijn, evenals een kudde dieren, zich al voortplantend, één geheel blijft vormen, en alleen de koninklijke dieren zich paarsgewijze afscheiden. Maar nu verordend is, dat de volwassen man zich heeft af te scheiden, en het gezin van zijn ouders te verlaten heeft, om met zijn vrouw zich afzonderlijk te vestigen, nu is hiermede het *zelfstandig karakter* van het gezin ook tegenover de *andere* gezinnen vastgesteld, terwijl het in een *unio mystica*, d. i. in een mystieke unie, den band van zijn eenheid vindt. Wat er toch staat, dat „deze twee één vleesch" zullen zijn, kan noch mag verstaan worden van het toelaten van het geslachtelijk saamleven. Dit wees zich zelf uit. Neen, het is de goddelijke wijding die aan het gezin gegeven wordt. Man en vrouw komen elk uit een eigen familie en uit een eigen ouderlijk huis. Ze zijn dus twee, niet één. Zoo zou derhalve het gezin geen eenheid vormen, maar een combinatie blijven. En het is dit denkbeeld, dat wordt afgesneden door de bepaling, dat deze twee één vleesch zullen zijn, d. w. z. dat ze krachtens Goddelijke ordinantie de mystieke *eenheid* zullen vormen, waarin elk nieuw opkomend gezin zijn eenheidsformatie vindt. Dit is de betrekkelijke waarheid, die er ligt in de voorstelling van de Roomsche kerk, alsof het Huwelijk een Sacrament ware. Dat dit zoo zijn zou, kunnen we niet toegeven, omdat zoodoende het Huwelijk onder de Particuliere genade wordt getrokken. Maar al verwerpen we deze voorstelling, toch leert het verhaal van Genesis ook ons met volkomen duidelijkheid, dat het huwelijk heel iets anders dan een contract is, en dat het gezinsleven tot stand komt door wat Paulus in Ef. 5 : 32 noemt „een verborgenheid."

Staat het alzoo vast, dat het Huisgezin niet aan de Gemeene gratie zijn ontstaan dankt, dan rijst de vraag, welk ander verband er alsdan tusschen het Huisgezin en de Gemeene gratie bestaat. Eerst als dit helder wordt ingezien, kan daarna de vraag aan de orde komen, wat het Huisgezin dankt aan de „Bijzondere openbaring", en in wat zin we spreken kunnen van een *„Christelijk* Huisgezin." Wat nu het eerste punt betreft, zoo behoeft het wel geen betoog, in wat sterke mate de ingekomen zonde met name de rust, de inrichting en ten slotte zelfs de instelling van het Huisgezin bedreigde. Nu nog leveren de dagbladen desaangaande, jaar in jaar uit, voor alle land en alle volk het afdoend en volledig bewijs, gevuld als ze rusteloos zijn met eindeloos variëerende verhalen van allerlei zonden en misdaden, waartoe de verhouding tusschen man en vrouw verleidt. Hoererij, echtbreuk, verkrachting, liefdetwist, moord, zelfmoord, echtscheiding, en zoo veel meer, zetten rusteloos het vernielingswerk voort. Er is geen terrein van menschelijk leven, waarop de zonde van den hartstocht zoo algemeen voortwoelt, zoo ver om zich grijpt, zoo vindingrijk in haar booze vormen is, en zoo tot in het eindelooze, eeuw in eeuw uit, zich herhaalt, en tot de gruwelijkste uitspattingen voortschrijdt, als juist het terrein der geslachtsliefde. Onze schouwburgen leven letterlijk van het azen op dezen hartstocht. Teekenaars en schilders verspillen er hun talent aan. Schrijvers van mysterien en heel een klasse van schadelijke lectuur zoeken er roem door, slaan er geld uit. Tot in de kleinste dorpen gewagen de geruchten er van. Schier geen familie of geslacht, die door de bacil van dezen hartstocht niet in een zijner leden vergiftigd werd. En ook de naam van „geheime ziekte" behoeft slechts genoemd te worden, om den gruwel te doorzien, die juist op dat terrein van menschelijk leven door de zonde is aangericht. De Heilige Apostel heeft het ons in Rom. 1 : 18—32 dan ook op zoo aangrijpende wijze geteekend, hoe juist *deze* hartstocht het heidensche leven in het blocïende en machtige Romeinsche rijk ten slotte geheel ondermijnd had.

Geen instelling is dan ook feitelijk door de zonde op zoo ontzettende wijze geschokt, als de instelling van het Huisgezin; en ware hier met name geen reddende macht van Gemeene gratie bederfwerend ingetreden, dan mag betwijfeld, of er ten slotte van deze Goddelijke instelling, nog eenig herkenbaar spoor zou zijn overgebleven. Ook aan de thans weer opkomende woeling der goddeloosheid, is het klaarlijk te ontdekken, dat de zonde in haar voleinding, met niets minder dan met de volkomen oplossing van het Huisgezin, van het Gezinsleven en van het Huwelijk vrede neemt. Wat men ook nu weer beoogt, en met klimmende onbeschaamdheid predikt, is de vrije liefde en een opvoeding der kinderen door de Overheid. Vrije liefde nu beteekent, dat de mensch op dit terrein des levens, al wat menschenadel leent, zal te niet doen, om, op de wijze der lagere dieren, de bevrediging van zijn dierlijken hartstocht te zoeken waar en wanneer hem dit ook gelust. Een vrouwelijk en een manlijk persoon, die het met elkaar eens zijn, moeten door geen enkele usantie of zedelijke levensorde in het botvieren aan hun zinlijken hartstocht belemmerd worden; en ze moeten aan dezen hartstocht voldoening kunnen schenken, zonder dat hieruit eenige verplichting of eenig gevolg voor hen voortvloeit. Staat men elkander heden aan, en morgen niet meer, dan ziet men van elkaar af, en knoopt elders gelijke betrekking aan. De verwekking van het kind moet door heimelijke middelen worden tegengegaan, en wordt het kind toch geboren, dan levert de vrouw het af aan de Overheid, en deze neemt de voeding en opvoeding van het kind op zich. Eerst zoo is de tot zinlijken hartstocht verlaagde liefde geheel vrij, omdat er zoodoende geen Huisgezin en geen Gezinsleven meer is. Het kind kent zijn vader niet meer. Bastaardij is levensregel geworden. De man leeft op zich zelf, en de vrouw leeft op zich zelve. Men spijst in publieke gelagzalen, en kiest zijn slaapstede naar de hartstocht wenkt. Zoo vervalt alle reden om een Huisgezin op te zetten. Het Huisgezin zou altoos een *band* blijven, en juist een band wil men niet. En waar, naar goddelijke ordinantie, de teedere band van de moeder aan het kind, nog altoos een samenleven noodzakelijk zou maken, daar moet juist die zorg voor het kind aan de moeder ontnomen worden. Staatskostscholen vervangen het Gezin.

Zoo willen de ontuchtige denkers en romanschrijvers het thans, en ze prijzen dit stelsel aan met de belofte, dat aldus alle zonde, vergrijp en misdaad wegvalt. Bij vrije liefde is er noch hoererij noch echtbreuk meer, geen verwaarloozing van het kind, geen huislijke twist, geen broedernijd noch echtscheiding. Natuurlijk, als men leven gaat gelijk de lagere dieren leven, dan vallen vanzelf al die zonden weg, die ook onder de dieren niet kunnen bestaan, omdat alle enkele zonden zich dan oplossen in die ééne principieele zonde, dat de mensch zijn menschelijke waardij uitschudt en wordt als het dier. In gelijken geest hebben dan ook de heidensche denkers vóór de komst van Christus zich uitgelaten. Zelfs een zoo uitnemend denker als Plato beval zulk een Staatsopvoeding van het kind, buiten het Huisgezin, aan, en in Sparta heeft heidensche dwaasheid dat booze ideaal zelfs verwezenlijkt. Zoo deinsde men voor niets terug. Het Huisgezin moest niet alleen verzwakt en ondermijnd, maar tot in zijn grondslagen vernietigd worden. Het moest niet meer gevonden worden. Het moest niet meer bestaan. En waar nu, èn vroeger èn thans weer, de doolgeraakte wijsbegeerte, zelfs bij anders uitnemende denkers, met logische consequentie tot zulke ongerijmdheden geleid heeft en nog leidt, daar is de uitspraak niet te sterk, dat zonder de Gemeene gratie de vernietiging van het Gezinsleven reeds voor vele eeuwen zou gelukt zijn, en er toen Christus op aarde kwam, geen spoor meer van deze instelling des huisgezins zou zijn te ontdekken geweest. De zonde ongetemperd en ongebreideld zich voleindende, zou binnen korten tijd heel het Huisgezin en het Gezinsleven spoorloos hebben doen verdwijnen. Wie dan ook in de historie nagaat, tot hoe onkenbaar wordens toe het Gezinsleven bij vele stammen, in onderscheiden streken, ontaard is, ontaard door veelwijverij, ontaard door het matriarchaat, ontaard door concubinaat, ontaard door het losse contract des huwelijks, ontaard door de slavernij, ontaard door echtscheiding bij de maand, zoo niet bij de week, en nagaat op hoe veelszins lage trap het huwelijk zelfs nog bij de patriarchen stond, en tot in David's en Salomo's dagen nog verkwijnde, — die tast en gevoelt, hoe alleen hooger macht hier tusschen beide kon treden, om, onder al deze verbasteringen, toch nog de idee van het Huisgezin, den rijkdom van het Gezinsleven, en de hooge beteekenis van het Huwelijk te redden.

Dit is dan ook hier de wondere werking van de Gemeene gratie geweest, dat God zelf, die het Huisgezin had ingesteld, het voor deze vernieling door de zonde gevrijwaard heeft. Het Gezin zou door de zonde, ware deze aan zich zelve overgelaten, volkomen te niet zijn gedaan; maar nu heeft God het door de wondere werking der Gemeene gratie, althans bij de edeler volken, nog in betrekkelijke zuiverheid, de eeuwen door, in stand gehouden. Hij heeft dit gedaan, door het getal mannelijke en vrouwelijke geboorten zoo goed als gelijk te doen blijven, en alzoo de veelwijverij slechts voor

---

De zinkende stoomboot.

De stoomboot *Londen* bereikte Plymouth Vrijdag den 5en Januari 1866. De passagiers, die op haar stonden te wachten, gingen 's middags aan boord, en even na middernacht verliet de boot de haven en zette hare reis voort. Het weder was kalm, met een klein briesje. Zij had zware stormen getrotseerd op hare vaart door het Kanaal, en was nu en dan voor anker gaan liggen, zoowel te Noze als te Spithead. Niet zonder moeite en met verlies van haren loods had zij Plymouth bereikt. Doch toen de wind en de zee wat gekalmeerd waren, meende men niet langer te moeten toeven. Den geheelen Zaterdag stoomde de boot met volle kracht en kwam voldoende vooruit. Zondags den 7en woei de wind al wat harder dan den dag te voren, doch daar was voor de reizigers geen enkele reden tot bezorgdheid. Men hield de godsdienstoefening in de kajuit onder leiding van Prof. Woolley van de Sydney-hoogeschool en den heer Draper. Zondagnacht groeide de wind aan tot een zware bries; hevige windvlagen troffen het schip en de zee werd zeer onstuimig. Maandagmorgen, den 6en Januari, was het schip in volle zee en had het de golf van Biskaye bereikt, waar, bij zwaren storm, de golven in den Atlantischen oceaan zich vreeselijk hoog opstapelden. Daar de deining voortduurde, liet de kapitein, John Bohn Martin, de machine stilstaan en de bramzeilen opzetten. Maandagmiddag ging de wind liggen; de machines werden weer in beweging gezet en het schip ging voornit. Toen de kapitein Dinsdagmorgen poogde het schip in den koers te houden, werd de storm weer heviger, waardoor het schip zijn masten en tuigage verloor. Natuurlijk werd alles beproefd om schip en bemanning te redden. Intusschen groeide de storm aan tot een orkaan, de zee stond hoog en hol, stortte hare golven over het schip en sloeg de bakboordsreddingsboot weg.

Zoo verliep de lange akelige nacht van Dinsdag op Woensdag, en toen de storm 's morgens nog geen teeken gaf van zich te zullen neerleggen, beval de kapitein het schip te doen wenden, ten einde te beproeven naar Plymouth terug te keeren en daar de averij te herstellen. Een half uur nadat men van koers veranderd was, leek de zee een furie, die het schip beukte en de stuurboordsreddingsboot wegsloeg. De *Londen* met hare passagiers en bemanning waren nu twee honderd mijlen zuidwestelijk van Landsend. Het schip stampte geweldig. Omstreeks half tien 's avonds van den 10en Januari viel een waterkolom, zoo hoog als een berg, onverwachts op het middendek des schips, slingerde het hoofdluik weg, stroomde de machinekamer binnen, doofde de vuren en bleef op de lager gelegen dekken staan. Alles wat voor de hand lag werd aangevoerd om het luchtgat te stoppen, zooals zeilen, dekens, matrassen en het water uit te hoozen, maar zonder eenig succes. Toen den kapitein aangezegd werd, dat de machines niet meer werkten, begon deze eenige vrees te verraden voor zijn schip. Op zeemansmanier drukte hij dit uit door te zeggen: „Jongens, bidt." Intusschen nam de storm steeds in hevigheid toe. Middernacht hield de heer Draper een bidstond in de kajuit, waarin passagiers en bemanning zich verdrongen. De kapitein, die gelukkig bidden geleerd had, voordat hij aan boord kwam, vertoonde zich nu en dan onder de biddenden, doch haastte zich dan weer naar het dek. Vele gebeden rezen op tot God. Sommigen openden hunne bijbels en lazen de woorden des Heeren tot vertroosting en besturing van zichzelven. De een na den ander begaf zich tot den leeraar en vroeg: „Mijnheer Draper, bid met mij", een verzoek waaraan terstond voldaan werd. De trouwe dienstknecht des Heeren, die 24 uren lang zonder ophouden de menschen vermaand had, redding te zoeken bij Jezus Christus, riep nu luide over het dek: „O God, dat allen, die niet bekeerd zijn, nu nog bekeerd worden.

Toen de Donderdag aanbrak was alle hoop op behoud verloren. De kapitein maakte dat aan allen, passagiers en equipage, bekend. Het schip begon reeds te zinken. De meesten hoorden deze droeve boodschap met onderwerping en bereidden zich voor God te ontmoeten. Moeders drukten hare kinderen aan hare borsten en zegenden ze voor 't laatst. Vaders verzamelden hun kroost om zich, om hand aan hand met hen in de diepte weg te zinken. Mannen en vrouwen omhelsden elkaar en zwoeren eeuwige liefde. Ouden van dagen trokken zich terug om samen te sterven. „Vaarwel", riep de vriend den vriend toe. Temidden van dit alles verscheen de predikant Draper, zeggende: „De kapitein van dit zinkende schip zegt, dat er geen hoop is. Maar de Overste volcinder onzer zaligheid zegt, dat er hoop is voor allen, die tot Hem hun toevlucht nemen."

Eenige wanhopige pogingen werden nu nog aangewend om in twee kleine booten, die overig waren, het zinkende schip te ontvluchten. Doch een dezer werd verbrijzeld, en de andere scheen kans te hebben eerder in de diepte weg te zinken dan het schip. Op bevel van den kapitein nam de tweede machinist het bevel over laatstgenoemd vaartuig met zouvelen als zich in dit notendopje durfden wagen. „Er is geen kans dat de boot het land bereikt. Evenmin is er hoop voor het schip", zeide de kapitein, doch beproett toch te ontkomen met het hulkje, mannen; mijn plicht is hier te blijven." Te vergeefs beproefde men hem te bewegen mee te gaan. Zijn antwoord bleef: „Ik mag niet; mijne roeping is met de achterblijvenden Gods aangezicht te zoeken. Ik wensch u een behouden aankomst toe! „Nog enkele wenken gaf hij den vertrekkenden, en toen ging hij weg. Op dat oogenblik riep een dame, blootshoofds en met loshangende haren op het dek verschenen: „Twaalfduizend gulden voor een plaats in de boot." De helper van den dokter bood 6000 gulden voor een plaats. Het was te laat. De kleine boot met 16 zeelieden en 3 passagiers was verdwenen. En vijf minuten later zonk de schoone stoomboot, de *Londen*, met zijn kostbare vracht en meer dan 250 onsterfelijke zielen, mannen, vrouwen en kinderen, in de diepte van den oceaan. De laatste woorden, die men van de stervenden hoorde, waren die van den heer Draper: „Schikt u om uwen God te ontmoeten." Het kleine bootje werd — wonder boven wonder — met zijn geheele bemanning gered door Hem, die doet naar den raad zijns willens. Een Italiaansch schip nam de schipbreukelingen vriendelijk op en behandelde ze goed. Waren dezen niet gespaard, nooit zou men iets gehoord hebben van het schip de *Londen*, zijn heldhaftigen kapitein en zijn moedigen leeraar. Men zegt, dat toen het bootje van het zinkende schip zich verwijderde, de verdrinkende passagiers met hunne handen en zakdoeken wuifden en hartelijke boodschappen voor hunne vrienden medegaven.

DE GAAY FORTMAN.